

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE MÀSTER

PROPOSTA INNOVADORA DEL CURRÍCULUM DE MÚSICA DE 1R D'ESO

Josep Ruete Cavaller

Màster Universitari en Formació del Professorat

(Especialitat/Itinerari de Música)

Centre d'Estudis de Postgrau

Any Acadèmic 2019-2020

Universitat
de les Illes Balears

PROPOSTA INNOVADORA DEL CURRÍCULUM DE MÚSICA DE 1R D'ESO

Josep Ruete Cavaller

Treball de Fi de Màster

Centre d'Estudis de Postgrau

Universitat de les Illes Balears

Any Acadèmic 2019-2020

Paraules clau del treball: Música, Innovació, Currículum, Secundària, Beneficis.

Nom Tutor/Tutora del Treball Susana Febre Cardona

Resum

És important que els estudiants de secundària tinguin un mínim de formació musical? És una matèria realment necessària? És beneficiosa la música pels estudiants? Avui en dia gràcies a estudis de neurociència, psicologia i experiments pedagògics podem afirmar que sí, però la realitat és que per poder extreure els beneficis que aporta l'estudi de la música, s'ha de treballar de manera correcta a partir de la pràctica, la creació o l' escolta musical.

La Proposta innovadora del currículum de Música de 1r d'ESO presenta una metodologia nova i atractiva per tal que els alumnes puguin extreure el màxim de beneficis d'estudiar música a secundària. S'ha escollit el primer curs d'ESO, ja que és l'últim en què l'assignatura és obligatòria, i per tant, la darrera oportunitat per a molts dels estudiants de tenir contacte amb aquesta.

Paraules Clau: Música, Innovació, Currículum, Secundària, Beneficis.

Abstract

Is it important for high school students to have a minimum of musical training? Is it a really necessary subject? Is music beneficial for students? Today, thanks to studies in neuroscience, psychology and pedagogical experiments, we can say that yes, but the reality is that in order to extract the benefits of studying music, you have to work correctly, taking into account these they can only be achieved through the practice, creation or listening of music.

This work consists of an innovative proposal of the Music curriculum of 1st of ESO so that the students can extract the maximum benefits of studying music in secondary. The first year of ESO has been chosen, as it is the last in which the subject is compulsory, and therefore the last opportunity for many of the students to have contact with it.

Keywords: Music, Innovation, Curriculum, Secondary, Benefits.

Índex

1. Objectius del treball	1
2. Estat de la qüestió	2
2.1 L'educació musical en els temps de la dictadura	2
2.1.2 Música com a arma del règim	2
2.1.3 Conservatoris	2
2.1.4 La música com assignatura a l'institut	4
2.2 Música, assignatura de secundària a Espanya	5
2.3 Els beneficis d'estudiar música	7
2.3.1 Música i Neurociència	7
2.3.2 Música com a complement per a la formació	8
2.3.4 Música i Intel·ligència Emocional	9
2.3.5 Experiment Alumnes Disruptius	9
2.3.6 Musicoteràpia	10
2.4 Possibles problemes en la música a secundària	12
2.5 Professorat	13
3. Proposta Innovadora del Currículum de Música de 1r d'ESO	14
3.1 Metodologia	15
3.2 Aula	16
3.3 Subblocs	16
3.3.1. Llenguatge Musical	16
3.3.2 Història de la Música	17
3.3.3 Pràctica Instrumental	19
3.3.4 Instruments i Famílies Instrumentals.	20
3.3.5 Patrimoni musical de les Balears	21
3.3.6 Percepció Auditiva i Escolta	21
3.3.7 Música i Soroll	22
3.3.8 Composició	23
3.3.9 Sentimentalari, Música al Cinema i Mitjans de comunicació	24
3.3.10 La Música i la Dona	26
3.3.11 Foment de les actuacions	27
3.5 "Què escoltes?"	30
3.6 " A què sona?" (Gamificació)	33
4. Conclusions	37
5. Referències bibliogràfiques	38
6. Bibliografia	38

1. Objectius del treball

El principal objectiu del treball és crear una proposta del currículum de 1r d'ESO de Música en què l'alumnat pugui extreure de manera real els beneficis de l'estudi de l'assignatura. Ara bé, es plantegen altres objectius com ara:

- Donar eines per tal de saber utilitzar la música com a recurs d'autoajuda.
- Crear un nexa d'unió entre la música que escolten els estudiants i la música que es treballa a l'assignatura.
- Convertir l'assignatura en un espai d'intercanvi musical entre l'alumnat.
- Crear espais on l'alumnat pugui experimentar amb la creació musical.
- Facilitar la formació d'agrupacions musicals entre l'alumnat del centre.
- Fomentar les actuacions musicals dins el centre en època lectiva.
- Aprofitar la diversitat cultural de l'alumnat per introduir altres estils musicals, instruments, formes...
- Crear un nexa d'unió amb l'assignatura i els alumnes que estudien música fora del centre, deixant que utilitzin el seu instrument en determinades activitats.
- Crear espais de debat per discutir sobre el consum de la música quotidiana de les persones.
- Sensibilitzar a l'alumnat del problema que comporta l'escolta d'estils musicals amb lletres sexistes.
- Aconseguir que els conceptes teòrics explicats tinguin una aplicació pràctica.
- Utilitzar l'assignatura de manera interdisciplinària amb altres assignatures.
- Utilitzar l'assignatura per resoldre problemes de convivència de grup.
- Aconseguir que l'alumnat tingui un mapa conceptual dels períodes històrics de la música ubicant en cada un d'ells les obres i compositors més rellevants.

2. Estat de la qüestió

2.1 L'educació musical en els temps de la dictadura

2.1.2 Música com a arma del règim

Segons Muñiz (1998) al llarg de la dictadura la música va jugar un paper important en la difusió i reforçament de les doctrines franquistes, esdevenint d'aquesta manera en una de les armes més eficients que va utilitzar el règim.

Podem dividir la música utilitzada en dos blocs, la propaganda musical i la música propagandística.

La propaganda musical és aquella música que ja existia abans de la dictadura. La música folklòrica i la mal anomenada música clàssica. Si féssim el símil amb el nazisme, seria la utilització de Hitler amb la música wagneriana. Per altra banda, tenim la música propagandística, que seria la música composta pel règim i utilitzada, per exemple, en cerimònies per exaltar els símbols franquistes. Aquest tipus de música sol estar formada per un conjunt d'himnes.

Tant la propaganda musical com la música propagandística tenia unes funcions determinades i diverses alhora:

- Disminuir la capacitat crítica
- La simbolització del poder
- L'entreteniment i la diversió: música de caràcter divertit però amb una temàtica d'adoctrinament.
- Reforçar les normes
- Portar tercers missatges: la majoria de persones no desconeixien exactament què cantaven, però la lletra portava un missatge que calava de manera subtil en el subconscient de la població.

2.1.3 Conservatoris

Segons l'article *La educación musical en el franquismo*, és necessari per entendre l'educació musical del moment conèixer el funcionament dels

conservatoris, ja que no tan sols eren centres en els quals es podien obtenir titulacions sinó que eren els focus principal de divulgació musical del moment.

Als primers anys de la dictadura la preocupació dels conservatoris era que els declaressin centres oficials per poder oferir uns estudis musicals homologats. A partir de 1992 amb el Decret de dia 15 de juny es reorganitzen tots els conservatoris del territori nacional amb la intenció de centralitzar totes les institucions. El Conservatori Nacional de Música i Declamació de Madrid és l'únic centre capacitat per oferir uns estudis superiors (posteriorment es van anar reconeixent altres centres així com el Liceu a Barcelona).

Cal remarcar que els conservatoris no només comptaven amb estudiants que tenien la intenció de ser professionals de la música, de fet el gruix de l'alumnat (a dia d'avui també) cursaven els estudis elementals i mitjans. En aquest moment era possible realitzar tota la carrera de música a distància presentant-se als exàmens de final de curs. És comprensible que hi hagués aquesta opció tenint en compte que molt poques comunitats comptaven amb centres d'estudis musicals professionals.

A més, creiem interessant dedicar un paràgraf al paper de la dona en els estudis musicals del moment. Segons Grana Gil (2007), en el temps de la dictadura no estava mal vist que les dones estudiessin música, però sí que es dediquessin a ser intèrprets. S'entenia que era un complement atractiu, un aspecte que podia donar més valor a la personalitat d'una dona, però en cap cas estava ben vist que això esdevingués en un ofici. Segons *el Reglamento General de los centros de Enseñanza Media y Profesional de la Orden de 3 de Noviembre de 1953*, article 44 "*la educación de las alumnas será completada con las enseñanzas del hogar*". Com bé podem observar en aquest extracte, la finalitat de l'educació de les dones, era formar dones-mare, per tal que esdevinguessin en l'eix principal de l'estabilitat de la llar.

El 1966 es produeix una reforma educativa en els conservatoris nacionals que consisteix en la integració dels centres dins el sistema educatiu general. Segons la introducció ideològica del Decreto de 10 de septiembre de 1966 "*la preocupación del Estado español por el resurgimiento de la cultura y del arte patrios y la educación de la sensibilidad pública con una sólida formación*

espiritual y artística” y de la necesidad de “armonizarnos con las modernas orientaciones en la organización de las enseñanzas de la música (...) en relación a las fórmulas frecuentes en los estudios de música de los conservatorios extranjeros”.

Aquest canvi forma part del moviment aperturista de la segona meitat del franquisme, en el qual es pretén regenerar els moviments culturals de l'estat. Encara que tots aquests canvis poguessin semblar esperançadors pel que fa a l'aspecte sociocultural de la societat, el problema amb l'enfocament de l'art durant el període de la dictadura segueix sent el mateix: la intenció constant de vincular la formació espiritual amb els moviments artístics.

Segons el Reglamento General de los centros de Enseñanza Media y Profesional de la Orden de 3 de Noviembre de 1953, article 46 “la educación patriótica corresponde al profesor del Espíritu nacional (...) y habrá de abarcar los Cantos nacionales y patrióticos.

2.1.4 La música com assignatura a l'institut

Tal com hem pogut veure als llibres de música de M. Angels R. Candela i Juana Montero (1967) el currículum de l'assignatura de música estava dictat per *LA FALANGE ESPAÑOLA TRADICIONALISTA Y DE LAS JONS*. L'assignatura es basava en dos blocs: Teoria del Solfeig i Cançons. La primera part de la matèria era un breu resum de la teoria bàsica general de l'escriptura musical: notació, figures, compassos, intervals i tonalitat. La segona part de l'assignatura consistia en un recull de temes populars d'arreu del territori nacional. Aquestes cançons comptaven amb una partitura en la qual apareixia la melodia i a sota les lletres respectives. Aquestes partitures permetien poder aplicar els coneixements prèviament apresos en l'apartat de teoria.

Com podem veure, l'assignatura no comptava amb cap apartat en el qual s'estudiés cap aspecte relacionat amb la Història de la música, tampoc els compositors o músics més rellevants de la cultura occidental. No es pot obviar, doncs, que la matèria tenia una gran càrrega ideològica i censoradora pel que feia al repertori que s'estudiava. És important, també, destacar que per ser una

assignatura artística, no tenia cap espai per a l'expressió o l'experimentació personal amb aquesta.

2.2 Música, assignatura de secundària a Espanya

Segons Pérez Prieto (2005) en els últims anys de la dictadura s'aprova la Llei General d'Educació (1970). Aquesta proposa una reforma integral de les lleis educatives fins al moment establertes. Segons *la Ley General de Educación* (1970) la seva finalitat era: *“la formación integral y el desarrollo armónico de la personalidad”* y *“la adquisición de hábitos i estudio y Trabajo y la capacitación para el ejercicio de actividades profesionales”*. És en aquest moment on per primer cop es planteja l'estudi de la música a tots els nivells educatius.

Batxillerat Unificat Polivalent

A partir del 1975, al Batxillerat Unificat Polivalent (BUP) pel decret 160, Dibuix i Música s'integren a l'àrea de formació estètica. Segons aquest decret la formació estètica havia de *“Ofrecer a los alumnos un conocimiento general de hecho artístico. Educar su sensibilidad para una valoración de la obra de arte y proporcionar las destrezas constructivas y técnicas adecuadas para estimular la creatividad”*.

Aquesta assignatura constava d'una breu introducció on s'ensenyaven els coneixements necessaris per entendre l'obra musical i després divuit temes d'Història de la música occidental des del romànic i gòtic fins a la vanguardia. En aquest punt va sorgir un problema amb els docents de l'especialitat de música. Per ser professor de BUP s'havia de ser llicenciat i la titulació superior del conservatori no era adequada si aquesta no s'introduïa a la universitat. Per aquest motiu es van dictar unes ordres que varen permetre als titulats amb el Grau superior de música ser els docents de l'assignatura al BUP.

Educació Secundària Obligatòria

Amb l'arribada de la LOGSE (1990) apareix l'anomenada Educació secundària obligatòria (ESO) que es comença a impartir el curs 1994-1995. Amb aquesta nova llei educativa, el currículum de Música canvia i consta de sis blocs diferenciats: 1. Expressió vocal i cant; 2. Expressió Instrumental; 3. Moviment i

Dansa; 4. Llenguatge musical; 5. La música en el temps i Música i comunicació. I és a partir del 1992 per primer cop que s'introdueix una optativa de Música en el currículum de l'Educació secundària obligatòria: Cant Coral.

Llavors els professors encarregats d'impartir música a ESO havien de ser titulats amb el Grau superior de música del conservatori, llicenciats o titulats en Història de l'Art o especialitzats en Musicologia que, posteriorment, passaria a ser Història i Ciències de la música. Tots aquests haurien d'estar habilitats amb el Certificat d'aptitud pedagògica que s'expedia des de les universitats que oferien didàctiques i pràctiques específiques de Música.

És també en aquest moment quan es fa la primera proposta de facilitar un espai de les hores de l'educació secundària perquè aquells alumnes que estiguin cursant estudis oficials del conservatori puguin dedicar unes hores a l'instrument o assignatures teòriques al centre educatiu.

A partir del 2000, amb la implantació de LOCE s'inicia un procés de reforma que afecta l'ESO. L'assignatura de Música no es veu modificada pel que fa a les hores setmanals però sí pel que fa al currículum. L'assignatura esdevé més teòrica, més orientada als comentaris i anàlisis d'obres que a la mateixa expressió musical. Per ser professor a secundària es necessita estar en possessió del títol de Doctor, Llicenciant Enginyer, Arquitecte o equivalent. També és necessari estar acreditat amb el nou títol d'Especialització Didàctica.

El 2006 amb l'aprovació de la LOE s'instaura el nou batxillerat d'Arts Escèniques i Dansa. Aquest batxillerat, va permetre equiparar les assignatures artístiques amb les altres disciplines, facilitant un itinerari formatiu per cursar graus com: Musicologia, Creació Musical, Gestió Cultural, Cinema i Mitjans Audiovisuals o Enginyeria de So.

El 2013 es va modificar parcialment la LOE i es va aprovar la LOMCE, llei d'educació vigent fins al moment. Aquest canvi educatiu va tenir un efecte negatiu amb les ensenyances artístiques de secundària i batxillerat. L'assignatura de Música va passar de ser troncal obligatòria a específica només obligatòria a 1r en l'itinerari d'ESO. I el batxillerat d'arts va perdre la seva doble especialitat passant a convertir-se en una modalitat no adaptada per a tots els

centres. En el cas concret de Menorca es poden cursar dos batxillerats d'arts: el batxillerat d'Arts Escèniques a l'IES Josep Maria Quadrado (Ciutadella) i el Batxillerat Artístic a l'Escola d'Art (Maó).

Des dels anys 70 fins a dia d'avui han estat en vigor altres lleis d'educació com la LOECE (80), LODE (85) i LOPEG (95) que no hem comentat en aquest punt, ja que els canvis en l'assignatura de Música d'aquestes lleis educatives no van alterar ni el currículum ni la franja horària de l'assignatura de Música amb les lleis que les precedeixen.

2.3 Els beneficis d'estudiar música

2.3.1 Música i Neurociència

Segons Jordi A. Jauset Berrocal a *Música y neurociencia* (2012), avui en dia està comprovat que l'estudi de la música al llarg dels períodes de la infància i l'adolescència pot reduir la degeneració neuronal. Fins a dia d'avui aquesta afirmació havia estat considerada pseudociència, tot i que la idea que la música té beneficis en el sistema cognitiu ja estava patent en les cultures mil·lenàries. Actualment hi ha estudis de diferents universitats d'arreu del món que avalen aquesta teoria com *Playing a Musical Instrument as a Protective Factor Against Dementia and Cognitive Impairment: A Population-Based Twin Study* (Balbag, M.A., Pedersen, N.L., and Gatz, M., 2014), *Does Playing a Musical Instrument Reduce the Incidence of Cognitive Impairment and Dementia? A Systematic Review and Meta-Analysis* (S. Walsh, R. Causer, C. Brayne, 2019).

Tot i que fins avui dia no s'havia pogut comprovar científicament que la música té un efecte real en el cervell dels humans, tots sabem que la música ens crea canvis en el nostre cos, ja que ho experimentem cada cop que realitzem una escolta o interpretació. Tots ens hem emocionat escoltant una cançó, tots hem experimentat un canvi d'ànims escoltant un determinat tipus de música, ens hem motivat a l'hora d'assajar amb un determinat gènere musical i ens hem sentit alliberats després de cantar en grup.

Gràcies a les proves denominades *Tomografia per Emissió de Positrons* (PET), podem observar que la música canvia la bioquímica cerebral. Amb l'escolta o

interpretació de la música s'activen connexions neuronals, es segreguen neurotransmissors, hormones i endorfines i estimulem el nostre hipotàlem.

2.3.2 Música com a complement per a la formació

Segons Álvaro-mora i Serrano-rosa (2019) històricament sempre han existit dues teories antagòniques sobre l'estudi de la música en el període de formació de les persones. Una part de la societat creu que la dedicació i l'esforç que implica realitzar estudis musicals provoca una distracció en els estudiants. Per altra banda, també hi ha un sector a favor que creu que estudiar música té un efecte positiu i dona una certa identitat social.

Un dels primers investigadors a estudiar el tema va ser Zoltán Kodály. Aquest va realitzar una comparativa entre dos centres amb característiques sociointel·lectuals similars. Un dels dos centres no comptava amb estudis musicals. Els resultats varen ser molt clars: els estudiants del centre que comptava amb l'assignatura musical varen demostrar estar més preparats per afrontar les assignatures tant de la branca científica com la humanística. A dia d'avui sí que hi ha diferents estudis que demostren que l'estudi de la música en infants i adolescents té efectes positius en l'àmbit cognitiu i acadèmic.

Per exemple, la investigadora Susan Hallam a *The Power of Music* corrobora mitjançant les tecnologies més avançades que les persones que estudien música incrementen les seves habilitats en: llenguatge, alfabetització aritmètica, intel·ligència, assoliment, autoconfiança, sensibilitat emocional, habilitats socials, treball en equip, autodisciplina i relaxació. Com podem observar, totes aquestes habilitats que es poden potenciar amb l'estudi de la música estan directament relacionades amb les competències clau.

Estudis més recents com el de Holowcost i Cols (2017), asseguren que els estudiants que compaginen els seus estudis amb estudis musicals varen tenir millors puntuacions en les assignatures d'anglès, arts i matemàtiques. A més, els resultats d'onze estudis suggereixen que estudiar música no impossibilita poder realitzar els estudis ordinaris sinó que fomenten l'excel·lència acadèmica.

En l'àmbit cognitiu, l'activitat musical augmenta la motivació, la concentració, el coeficient intel·lectual, la memòria verbal, l'enraonament i la codificació d'estímulsonors i visuals sense deixar de banda que també disminueix les conductes conflictives.

Tots aquests beneficis que aporta l'estudi de la música també es poden extrapolar a la nostra vida diària.

2.3.4 Música i Intel·ligència Emocional

Segons Rocío Chao Fernández i Aurelia Chao Fernández a *Investigar Con y Para la Sociedad* (2015) a dia d'avui comptem amb estudis de pedagogia musical, musicologia, musicoteràpia i intel·ligència emocional que demostren que els alumnes disruptius mostren una millora en la seva conducta. Aquesta hipòtesi està patent des de l'antiguitat en la història però no va ser fins al segle XX quan es varen començar a realitzar els primers estudis científics.

Segons estudis realitzats per Campbell (1998 i 2000) , Goleman (1995), Poch (1999) i Shapiro (1997), l'estudi de la música afavoreix a les capacitats socials i emocionals dels individus. Els estudis demostren que les persones que realitzen exercici musical mostren una milloria en la seva capacitat de concertació, respiració, relaxació, motricitat, autoconcepte, empatia, sentit de la responsabilitat, perseverança i compromís.

2.3.5 Experiment Alumnes Disruptius

L'Associació Interuniversitària d'Investigació Pedagògica va realitzar el 2015 un experiment per observar els beneficis de la música en els alumnes disruptius, que són els que mostren conductes com: molestar de forma deliberada a altres persones, actituds de desobediència, dificultat per esperar i seguir instruccions, parlar quan intervé el docent, començar baralles o desafiar activament al professor.

L'experiment es va realitzar a través de l'assignatura de Música de 4rt d'ESO. En ser una assignatura opcional, el grup d'alumnes era reduït, de tan sols set. El grup mostrava una característica i és que sis dels alumnes que formaven la

classe eren alumnes disruptius amb problemes de conducta i mals resultats acadèmics. Abans de començar el curs el departament d'orientació va realitzar un estudi exhaustiu de cada alumne per tal de detectar les seves carències, competències i motivacions. Els sis alumnes van presentar el mateix quadre, una baixa intel·ligència emocional, conducta antisocial i poc interès.

Per desenvolupar l'assignatura es varen utilitzar mètodes de pedagogs com Dalcroze, Orff, Willems i Mutack. Es va optar per un ensenyament interdisciplinari intentant treballar altres matèries en especial les matemàtiques que era la que els alumnes portaven pitjor. Es va optar per una metodologia innovadora amb la integració de les noves tecnologies i la gamificació. Una de les eines utilitzades va ser Musichao, una aplicació amb la qual es poden treballar molts dels continguts del currículum de Música d'ESO. També es van utilitzar tècniques com la percussió corporal o la coreografia, per tal de posar moviment a l'assignatura.

A final de curs els alumnes havien millorat la seva autoestima. S'havien integrat dins el grup classe i s'havien reduït els conflictes entre els integrats d'aquest. Es va notar un augment en la motivació general per totes les assignatures del curs. També es va notar milloria en els treballs realitzat en equip, l'exposició davant un públic i una millora considerable en l'assignatura de Matemàtiques.

2.3.6 Musicoteràpia

Segons la Federació mundial de musicoteràpia (WFMT, 2011) *“La Musicoteràpia és l'ús professional de la música i els seus elements com una intervenció en ambients mèdics, educatius i quotidians amb individus, grups, famílies o comunitats, buscant optimitzar la seva qualitat de vida i millorar la seva salut i benestar físic, social, comunicatiu, emocional, intel·lectual i espiritual. La recerca, la pràctica, l'educació i la formació clínica en la Musicoteràpia estan basats en estàndards professionals segons els contextos culturals, socials i polítics.”*

Segons Pérez Eizaguirre, Salinas Ramos i Olmo Barros (2015), la musicoteràpia a l'educació secundària va començar sent un suport per alumnes N.E.E. Avui en dia també pot tenir aquesta utilitat, tot i que ja no és aquest el seu ús exclusiu en molts de centres. Aquesta pràctica sempre es pot utilitzar de manera

interdisciplinaria amb el departament d'orientació, per tal de portar un control més específic del funcionament de la teràpia.

La funció de la musicoteràpia en l'assignatura de Música funciona de la següent manera: els alumnes a través de les experiències musicals, indaguen en la seva vida emocional i porten a terme el procés creatiu a partir de la seva pròpia història.

Pot ser un bon recurs per alumnes que estan en situació de risc, per aquells alumnes que se senten desubicats al centre, que tenen problemes d'addicció, comportaments antisocials, alumnes disruptius i alumnes amb patologies mentals.

Ara bé, en certa manera tots els adolescents estan desubicats i mostren qualche tipus de comportament antisocial, per aquest motiu creiem que és interessant dedicar un espai de l'assignatura de Música a la musicoteràpia.

Tipus de musicoteràpia aplicable a l'assignatura segons Carlota Aldayturriaga (2018):

Musicoteràpia activa

Aquesta mena de teràpia consisteix en la pràctica de la música i els recursos més utilitzats en aquest tipus són: songwriting (escriure el que sents mentre escoltes la música), improvisació lliure amb instruments o veu, moviment, audicions actives i dramatització de l'escolta musical.

Musicoteràpia Receptiva

Consisteix en un exercici musical més passiu i la base d'aquest tipus resideix en l'escolta. Els recursos més utilitzats són la relaxació, l'aplicació d'embolcalls sonores (apuntalar una música amb una acció determinada o sentiment) i l'escolta lliure.

Història Sonora

Es treballa qualsevol mena d'activitat, generalment la interpretació, amb músiques que l'alumnat manté un vincle. Aquest vincle pot ser simplement que

és la cançó que els hi agrada o pertany al grup de música o estil que generalment escolta. Aquesta proximitat de la seva música amb l'assignatura permet un millor desenvolupament d'aquesta.

2.4 Possibles problemes en la música a secundària

D'acord amb l'estudi de Hemsy de Gainza (2010) possiblement un dels problemes principals que pateix l'assignatura de Música és que molts dels estudiants no entenen o no donen importància al seu estudi. Això pot ser conseqüència de la perspectiva que té l'alumnat cap a la música, com a matèria sense importància o transcendència en la seva educació. Això no és sorprenent tenint en compte que el nostre sistema educatiu té una certa tendència a la desacreditació de l'ensenyament de les arts, encara que hi hagi estudis que demostrin la importància que té la música en el desenvolupament de les persones. També és important tenir en compte que perquè aquests estudis siguin beneficiosos per les persones, es necessiten uns certs requisits i materials que a avui en dia l'Estat espanyol no contempla oferir. Per començar, no existeix el reconeixement per part dels governants de la importància que realment té l'assignatura, reconvertint-la en troncal i obligatòria ni tampoc els centres disposen dels instruments, programes i dispositius necessaris per poder realitzar l'assignatura de manera actualitzada, que pugui haver un professor de suport per realitzar algunes activitats, etc.

Socialment existeix el pensament que la formació musical és un aportament estètic al desenvolupament estètic de les persones, llevant importància d'aquesta manera als beneficis sociocognitius que té l'assignatura.

Les queixes més freqüents en els estudiants de música a secundària són que l'assignatura no es planteja interessant pels seus continguts i que es dona massa espai a l'apartat d'història i teoria i es deixa de banda la pràctica musical.

Amb la globalització i l'evolució de les tecnologies el paper de la música en les nostres vides ha canviat. La majoria de les persones ha deixat de realitzar l'escolta de la música com a activitat total. La música s'està convertint en un complement per realitzar altres activitats, com per exemple, fer exercici, conduir, mentre estem realitzant tasques domèstiques...

A més, les noves tendències musicals queden excloses del currículum de música i això provoca una desvinculació entre la música que escolten els alumnes i la música que s'intenta ensenyar. Per tant, la falta d'aplicació de la matèria incrementa el nivell de desinterès.

2.5 Professorat

Estudis com els de Aróstegui Plaza i Cisneros-Cohernour (2010) indiquen que hi ha aspectes en la formació del professorat de música que provoquen que l'assignatura no es desenvolupi de la manera en què hauria de fer-se.

Hi ha diferents titulacions que et poden habilitar com a professor de música a secundària si es realitza posteriorment el Màster de formació del professorat. El problema neix en què hi ha una clara diferència en formació musical i pedagògica segons el grau que hagi estudiat el docent. Un professor que ha estudiat Musicologia tindrà uns coneixements històrics i estètics de la música superiors a una persona que ha cursat el Grau Superior de música i de la mateixa manera tindrà menys coneixements musicals que el segon. Això provoca que la manera d'enfocar l'assignatura sigui tan diversa i poc unificada.

Per tant, podem dividir els professors de música en especialistes i generalistes. Els especialistes serien aquells que han estudiat la carrera de música, ja sigui un instrument, direcció composició... Aquells que tenen el coneixement empíric de la música. Els generalistes són aquells professors que no han tingut tantes experiències amb la música, però tenen més coneixements històrics i estètics de l'assignatura i possiblement més facilitat per fer un ensenyament transversal de la matèria que impliqui un nexa amb les altres assignatures.

En general el problema dels professors especialistes és saber seguir el currículum establert per l'assignatura. I el dels generalistes que la música esdevingui una eina subsidiària de les altres assignatures.

Teoritzar per norma tots els conceptes abans que l'alumnat experimenti amb els mateixos és un altre error que provoca desmotivació en els estudiants de música.

S'hauria de treballar més per fer una assignatura que tingui com a finalitat una música educativa i no l'educació musical com a finalitat de la matèria.

3. Proposta Innovadora del Currículum de Música de 1r d'ESO

El nostre treball és una proposta innovadora del currículum de 1r d'ESO de l'assignatura específica obligatòria de Música I. Hem optat per aquest curs, ja que és l'únic de l'etapa de secundària que hauran de cursar tots els alumnes i serà l'últim cop que molts d'ells estudien música.

El currículum de música d'ESO a les Illes Balears consta de quatre blocs: Interpretació i Creació, Escolta, Contextos Musicals i Culturals i Música i Tecnologies.

La nostra proposta consisteix a fer una reestructuració dels quatre blocs que formen el currículum de 1r d'ESO, garantint que l'estudi d'aquests permeti superar els objectius marcats pel nostre treball, d'aquesta manera l'assignatura esdevindrà útil i profitosa per a l'alumnat.

Dins aquests quatre blocs hem trobat adient extreure els seus continguts per formar subblocs que ens permetin crear la programació actual de manera que la realització de la nostra proposta es pugui dur a terme de manera eficient. Aquests deu blocs són: Teoria Musical, Història de la Música, La Dona en la Música, Instruments i Famílies, Pràctica Instrumental, Setinemtari Música al Cinema i als Mitjans de Comunicació, Patrimoni musical de les Illes Balears, Percepció Auditiva i Creació Musical. Vuit d'aquests continguts ja apareixen al currículum, tot i que estan definits amb un altra terminologia. La Dona en la Música i el Sentimentari s'han afegit, ja que creiem que són imprescindibles per a la formació de l'alumnat.

La nostra proposta consisteix en fer una programació on cada unitat didàctica estigui formada per uns quants dels subblocs proposats i d'aquesta manera realitzar una feina continuada i progressiva dels coneixements adquirits.

Per tal que l'assignatura esdevingui una eina útil per l'alumnat és imprescindible que els coneixements adquirits es vagin practicant i desenvolupant. No en totes les unitats es poden treballar tots els blocs, però la proposta permet una evolució progressiva i ordenada de tots els continguts.

Al llarg del curs i de manera integrada a aquestes deu subblocs, es proposa treballar de forma setmanal els projectes “Què Escoltes?” i “A què Sona?” que ens permeten la integració de l’alumnat a l’assignatura i l’escolta de peces clau per a la formació d’aquests.

3.1 Metodologia

La música és un mitjà de comunicació que es realitza mitjançant l’oïda. Per això aquesta proposta metodològica se centra en el fet que l’aprenentatge sigui real i utilitari. Per tal que això sigui possible, es tindrà com a objectiu que tota la teoria que es presenti tingui una aplicació pràctica dins la matèria.

La nostra proposta va adreçada a l’alumnat d’ESO que estigui cursant l’assignatura específica de Música i s’utilitzarà una pedagogia activa i innovadora.

El problema de la música com a assignatura, com hem dit abans, és la desconexió entre el consum de música de l’alumnat i l’assignatura. Això crea una ruptura entre la matèria i la vida de l’alumnat. Aquesta desvinculació provoca una desmotivació i una pèrdua de sentit en l’estudi d’aquesta, cosa que s’intentarà evitar amb la nostra proposta.

A més, s’utilitzaran recursos de musicologia i musicoteràpia bàsics amb la finalitat que l’alumne sigui capaç d’operar amb ells de manera autònoma i eficient en la seva vida quotidiana.

S’integraran elements de música i moviment, relaxació i percussió corporal. Aquests s’utilitzaran com a eina per crear un vincle entre el nostre cos i la ment i poder d’aquesta manera aconseguir un major coneixement de la nostra anatomia i adquirir recursos per saber com relaxar-nos.

En definitiva, per realitzar aquest projecte s’utilitzarà una metodologia operativa i participativa, situant a l’alumne/a en el paper d’actor principal de l’aprenentatge. El professor dirigirà, estimularà i guiarà el treball, assegurant així un procés continu de l’aprenentatge.

3.2 Aula

La nostra proposta pretén innovar en la forma de treballar l'assignatura de Música, per tant, creiem que és important que la distribució dels alumnes a l'aula no sigui la convencional si volem que la proposta es pugui dur a terme de manera satisfactòria.

Pensem que per realitzar la major part de les activitats de la nostra proposta la distribució dels alumnes dins l'aula hauria de ser per grups de treball. Pel bon funcionament de la matèria plantejada des d'aquest punt de vista innovador, els grups haurien de ser de quatre alumnes. És important tenir en compte que els grups de treball s'han de formar de manera equilibrada, per aquest motiu a principi de curs s'hauria de parar especial atenció a la manera de treballar dels alumnes i al funcionament treballant en equip. I, sobretot, cal tenir en compte la distribució dels alumnes músics (aquells que estudien música fora del centre), ja que en algunes activitats poden ser alumnes tutors i d'aquesta manera el docent pot realitzar les activitats de forma més relaxada i precisa.

La nostra proposta compta amb dos projectes que es treballen al llarg del curs i, com veurem, ambdós funcionen en grups de treball. D'aquesta manera l'aula ja està preparada per realitzar les activitats i els alumnes habituats a treballar amb els seus companys.

3.3 Subblocs

3.3.1. Llenguatge Musical

El llenguatge musical ha de ser una eina que utilitzi l'alumnat per a poder afrontar les parts d'interpretació, creació i escolta de l'assignatura. No creiem que l'alumnat hagi de tenir un nivell equiparable a una persona que estudia un instrument, però és necessari un coneixement que li permeti poder expressar-se amb un mínim de propietat i poder realitzar una lectura senzilla d'una partitura.

Propostes innovadores que reformulen la manera d'impartir el contingut del Llenguatge Musical:

Kahoot

La part teòrica de notes, intervals i compassos es podria complementar amb Kahoots (vegeu annex 2), per tal de realitzar una avaluació dinàmica i atractiva.

Composició d'una polirítmia

En l'apartat de les figures musicals, creiem que seria interessant realitzar activitats dinàmiques i actives, ja que aquesta part ho permet. Una de les nostres propostes és que cada alumne crei un ritme amb el seu propi cos (percussió corporal). Per tal que aquesta activitat sigui realment útil, l'alumnat haurà de tenir consciència de quines figures ha utilitzat en el seu ritme. El reconeixement d'aquestes figures pot ser una activitat massa complexa per alguns alumnes i, per aquest motiu, el docent haurà de donar suport i revisar totes les creacions. Una altra activitat que proposem és el Carnaval de les figures. Aquesta es pot realitzar per grups de treball (poden ser els mateixos de classe) o de forma conjunta amb tot el grup. Aquesta proposta consisteix en el fet que a cada alumne se li assigna una figura; el docent proposa un *tempo* i els alumnes es van afegint a reproduir la seva figura al senyal del professor. La reproducció de la figura es pot realitzar picant, cantant, amb instruments o de la manera que el docent cregui pertinent. La nostra recomanació és que s'utilitzin instruments o la veu, d'aquesta manera la durada de les figures es pot respectar de forma precisa.

3.3.2 Història de la Música

Un dels objectius de la nostra proposta és aconseguir que els conceptes teòrics tinguin una aplicació pràctica. La Història de la música és una part important del nostre treball, però entenem que els coneixements adquirits s'han de poder demostrar mitjançant l'audició. És a dir, un alumne pot saber que el període del classicisme es caracteritza per una melodia molt clara, equilibrada i generalment cantabile. Si l'alumne quan escolta una peça no és capaç de detectar aquestes característiques, creiem que la informació adquirida no és aplicable, per tant, esdevé com a coneixement no operatiu.

El que proposem nosaltres en aquest apartat, és que l'alumnat mitjançant l'escolta sigui capaç d'ubicar la música dins un espai històric i, fins i tot, sigui possible en alguns casos reconèixer el compositor. L'aplicació dels coneixements adquirits en aquesta part del temari es poden posar en pràctica en el projecte "Què Sona?", que explicarem més endavant, ja que l'alumnat gràcies a la informació que se li donarà en aquest apartat amb les característiques de cada període musical podrà afrontar l'audició.

Propostes innovadores per afrontar el temari de la Història de la Música:

Flipped Classroom

La nostra proposta preveu que les explicacions d'Història de la música es trobin en format Flipped classroom (vegeu annex 3). El docent ha de tenir al Classroom vídeos amb els continguts d'aquesta part de l'assignatura. D'aquesta manera ens assegurem que els alumnes mentre realitzen treballs o audicions poden consultar el material. Els vídeos han d'estar dividits per estil i període històric (barroc, classicisme, romanticisme...) i dins cada època s'haurien de realitzar tres vídeos: un de context historicosocial, un de música vocal i un tercer de música instrumental. És important que el docent posi subtítols per poder atendre a la diversitat a l'aula. Aquest tipus de metodologia ens ajuda a afrontar aquesta part de l'assignatura de tal manera que l'aplicació dels nostres objectius sigui eficient. El Flipped classroom o classe invertida ens permet que l'alumnat no desconnecti de l'assignatura a causa de llargues explicacions teòriques sense cap aplicació pràctica; a més, allibera al docent per poder aprofitar les hores de classe per dirigir activitats que es dirigeixen millor de forma presencial i permet a l'alumnat a recórrer a la informació en el moment i espai que ho necessiti.

Mapa Conceptual

La proposta que fem per tal que l'alumnat tingui els coneixements necessaris i ordenats cronològicament, és la construcció per grups de feina d'un mapa conceptual de la història de la música occidental. En aquest, s'haurien de poder distingir les èpoques ubicades en un moment històric concret, els gèneres musicals de cada període, les característiques de cada gènere i els compositors més rellevants. Segons la programació del docent, aquesta tasca es pot realitzar

al llarg del curs afegint les etapes a mesura que es van explicant dins cada unitat didàctica, o a principi de curs dedicant una unitat didàctica a realitzar aquesta feina.

3.3.3 Pràctica Instrumental

Per a la pràctica instrumental tenim quatre propostes innovadores que poden fer que aquesta activitat sigui més profitosa i atractiva per a l'alumnat:

Propostes innovadores:

Estudiants músics

Una de les coses que creiem interessant és crear un nexa d'unió entre els alumnes que estudien música fora de l'institut i l'assignatura. Per aquest motiu, pensem que és interessant tant per ells com pels seus companys, que en determinats moments del curs realitzin les interpretacions de les peces de classe amb l'instrument que estan estudiant.

Roda d'instruments

També pensem que és interessant el fet de trobar espais on els alumnes puguin experimentar amb diferents instruments que tingui el centre. Una manera per poder dur a terme aquesta activada pot ser realitzar una roda d'instruments (els que disposi l'aula de música) interpretant una peça que l'alumnat ja ha treballat, d'aquesta manera es pot posar atenció a l'experimentació amb instruments.

Repertori del docent

Les altres dues propostes en la pràctica instrumental tenen la seva incidència en el repertori. Com ja hem comentat a l'estat de la qüestió, un dels problemes de l'assignatura és la desconexió entre la música que consumeixen els alumnes i la música que s'estudia a les aules. Considerem imprescindible que l'assignatura esdevingui una guia per tal de conèixer noves músiques i cultivar a l'alumnat amb les obres i compositors més rellevants de la nostra història, però a l'hora de realitzar la pràctica instrumental considerem que també és important que algunes de les peces motivin l'alumnat.

Repertori alumnat

Per tal que això es pugui dur a terme, una de les nostres propostes és que el docent prepari una carpeta amb un llistat de peces. Aquesta carpeta ha de contenir cançons diferents que puguin ser aplicables amb les diferents unitats didàctiques del curs. També és necessari que una part d'aquest repertori serveixi a la majoria de l'alumnat per descobrir alguna cançó; una altra part han de ser peces que l'alumnat pugui reconèixer amb facilitat (cançons de pel·lícules, alguns temes que els joves escolten actualment...). La nostra proposta és que l'alumnat a principi de curs tingui l'oportunitat de descartar algunes de les cançons i realitzar un canvi per una proposta seva. Aquesta operació s'ha de dur a terme tenint en compte que l'alumnat pot descartar dues o tres peces i proposar les seves. Ara bé, cal controlar bé els canvis, ja que si la incidència dels canvis superés aquests nombres, seria molt complicat mantenir la coherència entre les peces i les unitats didàctiques. Amb aquesta proposta aconseguim principalment dues coses, que l'alumnat realitzi una escolta del repertori i despertar les ganes per realitzar les interpretacions de les cançons.

3.3.4 Instruments i Famílies Instrumentals.

Propostes innovadores per dinamitzar els continguts d'Instruments i Famílies Instrumentals:

Construcció d'un instrument

La primera proposta per tal que l'alumnat tingui contacte amb els instruments i les famílies musicals és una activitat que realitza la docent Noli Seguí (actual professora de Música de 1r d'ESO a l'IES Biel Martí de Ferreries) per fer una introducció d'aquesta part de l'assignatura. L'activitat consisteix a realitzar la construcció d'un instrument musical amb els materials que cada alumne porti de casa seva. El primer pas és escollir un instrument musical i després fer la proposta escrita de com es realitza la construcció d'aquest tenint en compte els materials, eines necessàries i els passos de la construcció. El docent aportarà les eines a l'alumnat per realitzar la creació, ja que és una activitat individual que es realitza a classe. Aquesta proposta es pot realitzar de manera transversal amb l'assignatura d'arts plàstiques.

Presentació dels alumnes músics i els seus instruments

Creiem que és interessant que quan es presentin les diferents famílies musicals, els alumnes que estudien música fora del centre facin una presentació del seu instrument, explicant el seu funcionament, característiques i realitzin una demostració amb alguna de les peces que sàpiguen interpretar.

Proves auditives

Com ja hem comentat, la nostra proposta considera que l'assignatura ha de tenir una aplicació pràctica real, per aquest motiu considerem que les proves per avaluar aquesta part del currículum haurien de ser auditives. És necessari que els alumnes mitjançant la percepció auditiva siguin capaços de reconèixer quin tipus d'instrument està sonant. Com a totes les assignatures i activitats que es realitzen a secundària s'han de tenir en compte els alumnes que necessiten d'adaptacions curriculars.

3.3.5 Patrimoni musical de les Balears

Pensem que aquesta part de l'assignatura s'hauria de dur a terme amb el suport d'especialistes amb la matèria. És possiblement l'apartat on és més viable que una persona de fora del centre pugui ser convidada per tal de realitzar tallers. El fet de poder contar amb el suport d'un agent extern ajuda al docent i l'alumnat. El docent possiblement no té un coneixement tant profund en la matèria com un especialista, i l'alumnat sempre agraeix la novetat d'una persona externa.

3.3.6 Percepció Auditiva i Escolta

Un dels objectius del treball és que la major part de la metodologia que s'apliqui a l'assignatura sigui participativa i activa. El canal de comunicació que s'utilitza per a la música és l'oïda i, per aquest motiu, en gairebé totes les activitats, treballs i projectes que proposem, l'escolta i la percepció auditiva s'han de posar en pràctica.

Propostes innovadores per treballar la percepció auditiva i l'escolta:

Pensem que l'apartat de l'Escolta no s'ha d'entendre com un subbloc aïllat, sinó com una part imprescindible per realitzar els altres subblocs. En els projectes "Què Escoltes?" o "A Què Sona"? s'utilitza l'escolta, igual que en el reconeixement de famílies instrumentals o en el sentimentalari, per exemple.

En canvi, en l'apartat de percepció auditiva sí que pensem que és necessari realitzar una feina específica. Aquesta part de l'assignatura es pot treballar de forma evolutiva al llarg de tota la programació dedicant un temps de cada unitat didàctica o dedicar una gran part d'una unitat didàctica a principi del curs.

Creiem que s'haurien de fixar cinc fites bàsiques de fàcil assoliment. En l'apartat de ritme, trobar la pulsació d'una cançó i identificar on està el primer temps d'un compàs, melòdicament saber si una peça és major o menor i reconèixer en les audicions alguns clixés melòdics prèviament treballats. Ara bé, com es pot fer? Es poden realitzar algunes proves específiques per poder valorar el nivell de reconeixement auditiu de cada alumne (dictats melòdics o rítmics), però la finalitat d'assolir aquests coneixements és tenir eines per poder afrontar les audicions del curs de manera satisfactòria.

3.3.7 Música i Soroll

Uns dels pilars de la nostra proposta és l'escolta. Per aquest motiu entenem que és necessari que els alumnes aprenguin a posar atenció als estímuls sonors del seu dia a dia.

La nostra proposta és un treball de distinció entre música, sons agradables i sorolls del nostre dia a dia.

Proposta innovadora per enfocar els blocs de Música i Soroll:

Per dur a terme aquesta feina proposem una feina en grups (poden ser els mateixos de classe o no segons cregui el docent) que consisteix en una recerca de música, sons agradables i sorolls que ens envolten a casa, al centre on estudiem i a llocs on assistim per realitzar activitats setmanalment. El que els alumnes han de fer, és detectar aquestes tres tipus d'estímuls sonors catalogar-los i enregistrar-los. Un cop s'ha fet un recull de gravacions, els alumnes, per

grups, hauran de fer una breu reflexió sobre el que han après realitzant aquest treball.

La finalitat d'aquesta feina és sensibilitzar als alumnes de la contaminació acústica que ens envolta en el nostre dia a dia, que siguin conscients de la importància de tenir espais de silenci i el malestar que crea estar envoltat de sorolls. Creiem que és important tenir una societat respectuosa i pensem que aquesta iniciativa ens pot ajudar a tots a millorar en l'àmbit de convivència social.

3.3.8 Composició

La creació musical és possiblement una de les activitats més complexes que podem realitzar en la nostra assignatura. Per poder compondre has de posar en pràctica els teus coneixements musicals i saber construir amb ells. Quan es realitza aquesta activitat, a més de la utilització d'elements musicals, també s'ha de realitzar una recerca en la imaginació d'un mateix, un procés d'experimentació de prova assaig per tal d'arribar a crear aquella representació que volem aconseguir. Aquesta activitat multidisciplinària ajuda a millorar a l'alumne musicalment, estimula el seu esperit creatiu i en certa manera l'ajuda a conèixer-se més com a persona. Per tots aquests motius, considerem que aquest aspecte de l'assignatura és un dels més complets, importants i polits.

Propostes innovadores per treballar la composició:

Al llarg del curs proposem realitzar un mínim de tres composicions, cada una d'elles treballaran un subbloc diferent.

Polirritmia

La primera composició del curs creiem que hauria de ser la creació d'una polirítmia per grups i treballar aspectes de l'apartat de llenguatge musical. Aquesta activitat s'hauria de realitzar un cop ja s'ha fet l'activitat de la disfressa de les figures, ja que en aquest punt l'alumnat ja tindrà més autonomia per dur a terme la seva creació. Aquesta activitat consisteix en la gravació d'una polirítmia grupal utilitzant els instruments o objectes que l'alumnat consideri necessaris per construir una polirítmia interessant i atractiva.

Glosa

La segona creació musical que proposem està inclosa dins l'apartat de Música de les Illes Balears. Considerem que podria ser interessant la creació d'una cançó que tinguis a veure amb un estil o forma propis de les Illes. En el cas de Menorca, una proposta podria ser la creació d'una glosa i aquesta es podria realitzar de forma transversal amb l'assignatura de català pel que fa a la lletra.

Banda sonora original (BSO)

La tercera composició està ubicada dins la Música i el cinema. De fet, hauria de ser la darrera activitat que es treballés d'aquesta unitat. Aquesta creació musical consisteix en la creació d'una breu BSO d'una breu escena sense so. Es projecta a la classe un curtmetratge d'entre un o dos minuts i tota la classe ha d'arribar a un consens del tipus d'emoció que vol donar a les imatges. Un cop s'ha realitzat aquest debat, han de realitzar una composició conjunta, assajar-la i per acabar fer un enregistrament d'aquesta. Quan la música està gravada, el docent fa el muntatge entre les imatges i la música i d'aquesta manera ja s'ha realitzat la breu banda sonora.

3.3.9 Sentimentalari, Música al Cinema i Mitjans de comunicació

Aquesta subbloc de l'assignatura consta de dues parts: un projecte anomenat Sentimentalari i la Música al Cinema i la Televisió .

Sentimentalari

En la primera part es treballa amb l'alumnat la relació o el vincle que hi ha entre la música i les nostres emocions. És un dels temes que es pot abordar de manera més lliure pel que fa al plantejament del professor en relació a la unitat. De la mateixa manera és possible que sigui un dels temes més interessants, ja que l'alumnat pot participar de forma activa exposant el seu punt de vista i la seva visió subjectiva de l'assignatura. Per aquest motiu, és important que el docent es mostri receptiu i respectuós amb les aportacions de l'alumnat.

Per treballar aquesta part de l'assignatura creiem que és important que el docent faci un treball previ sobre les emocions bàsiques dels éssers humans (amor, por, ira, tristesa i alegria).

Propostes innovadores per treballar el Sentimentalari:

Expressa el que sents

Quan ja s'ha realitzat aquesta feina es pot començar amb activitats d'escolta en les que l'alumnat expressi el que sent dibuixant, escrivint, mitjançant qualsevol activitat d'expressió que es pugui dur a terme a l'aula. Aquest tipus de feina permet crear a l'alumne un vincle entre la música i els seus sentiments; aquesta assimilació pot ser utilitzada per expressar o explicar el que no saben fer mitjançant la paraula, d'aquesta manera l'activitat pot esdevenir en una teràpia en segons quins casos. També permet tant al docent com l'equip d'orientació conèixer millor a l'alumnat. El resultat pot ser una informació molt rellevant per entendre el comportament dels alumnes.

Embolcalls

Una altra activitat que es pot realitzar en aquest apartat és la creació d'embolcalls musicals. Els embolcalls consisteixen a reforçar una emoció amb un tipus de música determinada o una cançó en concret. Per exemple, una melodia que a tu et produeix felicitat, la pots utilitzar per reforçar el teu sentiment positiu o com a element motivador si estàs trist. De la mateixa manera es pot trobar una peça que et transmet tristor i t'ajudi un moment donat a expressar un sentiment de pena que tens a dins si no saps com treure'l.

Musicoteràpia

Com podem observar, aquesta part de l'assignatura treballa la musicoteràpia, entesa des d'una perspectiva d'autoajuda. Nosaltres creiem que aquest aspecte és important en les vides de les persones i l'assignatura de Música ens pot ser útil amb aquest aspecte, per aquest motiu pensem que és important treballar-ho.

Música al Cinema

La segona part tracta la música al cinema, d'aquesta manera és imprescindible que l'alumnat compregui i assoleixi els continguts del sentimentalari. Les funcions de la música al cinema es produeixen en el moment en què l'espectador és capaç d'entendre la música com un mitjà de comunicació no verbal que utilitza els sentiments per tal de transmetre una informació.

Propostes innovadores per abordar el contingut de la Música al cinema:

En l'apartat de Música i cinema, pensem que és interessant realitzar classes actives i participatives que ajudaran a l'alumnat a entendre la música com un mitjà de comunicació no verbal. Aquesta part de l'assignatura permet experimentar amb la informació que la música ens transmet amb activitats, com per exemple, visualitzar la mateixa escena amb diferents músiques (així s'observa que el missatge canvia dràsticament).

Treball final

Com a treball final d'aquest tema creiem que seria interessant la creació i enregistrament d'una breu BSO conjunta de tot el grup classe, d'aquesta manera els alumnes haurien de fer un treball multidisciplinari que permet treballar gairebé totes les parts de l'assignatura (composició, llenguatge musical, música i tecnologia, instrumentació i escolta).

3.3.10 La Música i la Dona

Pensem que des de la nostra assignatura hem de donar importància a la lluita per la igualtat. Hem de ser conscients que en l'apartat d'història de la música serà difícil equiparar el nombre de compositores i compositors, ja que com tots sabem fins fa poc no estava ben vist que les dones fossin compositores o instrumentistes. Per aquest motiu creiem que és necessari dedicar una part de l'assignatura a compositores i instrumentistes del gènere femení.

Propostes innovadores per treballar la Música i la Dona:

La nostra proposta per treballar-ho és que els alumnes realitzin un treball de recerca en grups. L'objectiu és trobar informació sobre compositores o instrumentistes destacades en la història o el panorama musical actual. Amb aquest material han de fer una presentació amb dades biogràfiques de les artistes juntament amb una explicació de la seva música.

D'aquesta manera, considerem que la quantitat de noms que sortiran a l'assignatura estarà més anivellada. També hem de tenir en compte que abans de començar el treball de recerca, s'hauria de parlar a classe o s'hauria de

generar un debat o un interrogatori perquè l'alumnat sigui conscient que fins fa molt poc, les dones tampoc tenien un espai en el panorama musical.

Música masclista

Aquest treball possiblement queda incomplet si no es fa una reflexió a l'aula sobre música amb lletres masclistes. Actualment un nombre elevat de la música que es consumeix, en especial en l'àmbit de la festa, conté lletres masclistes. Per aquest motiu, pensem que és important que els alumnes siguin conscients del que escolten, que parin atenció al que estan ballant o cantant.

Pensem que no serveix estar conscienciat sobre el feminisme si després es dona un suport economicosocial a un producte que desdibuixa la igualtat de gènere.

3.3.11 Foment de les actuacions

Proposta innovadora per treballar i fomentar el foment de les actuacions:

Un aspecte que creiem és important pel que fa a l'assignatura de Música és donar facilitats als alumnes perquè puguin realitzar actuacions. El fet de poder fer música pels altres és interessant tant pels alumnes que estudien música fora del centre com aquells que només cursen l'assignatura a l'institut.

Els alumnes amb estudis musicals tenen la facilitat de compartir amb els seus companys la seva afició. Un altre aspecte interessant per aquest perfil d'alumnat és que, fomentant les actuacions al centre, tindran l'opció de tocar amb companys que habitualment no toquen al centre on estudien música.

Els alumnes que no estudien música fora del centre gaudeixen de l'oportunitat de realitzar actuacions. A més, per a aquests últims, pot ser un estímul per introduir-se en el món de la música i, fins i tot, arran d'això començar-la a estudiar.

Actuacions o concerts en dates assenyalades

Algunes de les actuacions que es realitzen als centres poden tenir una temàtica, com per exemple, el Nadal. Hi ha altres moments del curs que poden ser propicis per realitzar concerts als centres (Santa Cecília o final de curs). Creiem que sigui quin sigui el moment en què es realitzin les actuacions l'alumnat sempre hauria

de tenir certa incidència en la tria del repertori, ja que d'aquesta manera és més fàcil que sigui una activitat que els motiva i no un tràmit que esdevingui pesat, avorrit o desmotivador.

Per tant, les propostes innovadores per abraçar el currículum de Música de 1r d'ESO queden sintetitzades de la següent manera:

Subbloc	Continguts	P.Innovadora	Mostra
Llenguatge Musical	Notes, Intervals, Compassos	Kahoot	Annex 3
Llenguatge Musical	Figures Musicals	Composició Poliritmia	
Història de la Música	<ul style="list-style-type: none"> - Èpoques (característiques, música vocal, música instrumental) - Autors - Peces Clau 	<ul style="list-style-type: none"> - Projecte "A què sona?" - Flipped Classroom - Mapa conceptual 	<ul style="list-style-type: none"> - Mirar Projecte "A Què Sona?" - Veure Annex 4
Pràctica Instrumental	Pràctica Instrumental	<ul style="list-style-type: none"> - Estudiants Músics - Roda d'Instruments - Repertori del Docent - Repertori de l'Alumne 	Pràctica Instrumental
Instruments i Famílies.	<ul style="list-style-type: none"> - Instruments - Famílies d'Instruments 	<ul style="list-style-type: none"> - Construcció d'un instrument - Presentació dels instruments del alumnes músics 	

Patrimoni de les Balears	<ul style="list-style-type: none"> - Estils de música - Instruments - Artistes - Peces Clau 	Convidar a personalitats que siguin representatives de la música de les Illes Balears.	
Escolta	Escolta	Projectes	Mirar Projectes
Música i Soroll	<ul style="list-style-type: none"> - Sò - Soroll 	Treball de recerca d'estímulsonors.	
Composició	Creació Musical	<ul style="list-style-type: none"> - Composició Polirítmia - Glosa - BSO 	
Sentimentalari	Música i Sentiments	<ul style="list-style-type: none"> - Expressa el que Sents - Embolcalls - Musicoteràpia 	
Música al Cinema	Tipus i funcions de la música al cinema	- Composició BSO	
La Música i La Dona	Recerca de compositores <ul style="list-style-type: none"> - Treball Música Masclista 		
Foment de les actuacions	Fomentar les actuacions	Trobar espais i moments on els alumnes puguin realitzar actuacions al centre	

Nombre de sessions

A 1r d'ESO els alumnes tenen tres classes setmanals de l'assignatura específica de Música I. Aquest projecte ocupa un espai de vint minuts a una de les tres sessions que es realitzen setmanalment. Cada sessió està dirigida per un alumne, ja que exposa la seva cançó. D'aquesta manera la temporització del projecte varia segons el nombre d'alumnes que tingui la classe (si són vint-i-dos dura vint-i-dues setmanes lectives).

Cal tenir en compte que aquest projecte no pot començar les primeres setmanes del curs, ja que l'alumnat encara no estarà format per poder realitzar l'activitat de manera correcta.

Destinataris

Aquest projecte va dirigit als alumnes que cursen el primer curs d'Educació Secundària Obligatòria, tot i que està pensat per poder-se dur a terme a qualsevol nivell de la ESO.

Objectius

- Sensibilitzar els alumnes amb relació a qualsevol forma d'expressió musical i conscienciar-los del paper fonamental de la música en la història, en la cultura i en la societat.
- Dotar els alumnes d'un vocabulari que els permeti analitzar, descriure i fer la crítica de qualsevol de les manifestacions artístiques musicals que com més va més presents són al seu voltant (als dispositius mòbils, a la xarxa informàtica, als videojocs, etc.).
- Transmetre als companys què, perquè, quan i quin tipus de música escoltem.
- Saber identificar instruments i veus.
- Poder seguir una partitura quan es realitza una escolta.
- Saber identificar les parts de l'estructura d'una cançó.
- Mostrar una actitud oberta cap a nous gèneres musicals.

Continguts

Aquesta tasca implicarà els continguts dels blocs un, dos i tres del currículum de música del primer curs d'ESO. (Continguts extrets del currículum d'ESO de l'assignatura de Música de les Illes Balears).

BLOC 1 INTERPRETACIÓ I CREACIÓ

- Reconèixer en els dictats el compàs i figures rítmiques.

BLOC 2 ESCOLTA

- Saber identificar instruments i veus
- Saber seguir una partitura
- Relacionar una peça amb una època o cultura
- Reconèixer diferents estructures musicals
- Tenir una visió crítica davant el consum musical

BLOC 3 CONTEXTOS MUSICALS I CULTURALS

- Relacionar la música amb altres disciplines
- Mostrar una actitud oberta i respectuosa per altres cultures
- Saber relacionar qüestions tècniques amb moments històrics i culturals

Funcionament

El projecte *Que escoltes?* Consisteix en què cada alumne/a pugui compartir la música que li agrada amb els seus companys a l'aula. Un dia per setmana a classe es dediquen uns vint minuts a una presentació que fan els alumnes d'una cançó de lliure elecció. Per fer-ho, primer han hagut d'entregar un dossier. En aquest dossier (vegeu Annex 4) han de posar: les dades tècniques, una breu descripció, la contextualització sociocultural, l'estil, el gènere, l'estructura, la instrumentació, el compàs i la tonalitat de la peça escollida. A classe abans de que cada un exposi les seves cançons es reproduïx a l'aula. Els companys han d'intentar emplenar el mateix dossier, però a classe i mitjançant la percepció auditiva. Després, els alumnes s'intercanvien les fitxes de dossier per tal de fer una correcció conjunta. És a dir, el professor publica els resultats (que ja haurà revisat, ja que els alumnes hauran d'entregar el dossier prèviament) a classe i cada alumne corregeix el dossier d'un altre, de forma aleatòria. En cas que s'utilitzin tauletes o ordinadors portàtils, els alumnes desaran la tasca al Moodle de l'assignatura i s'ocuparà el mateix docent de fer la correcció. Una volta

realitzat aquest exercici l'alumne del dia comparteix el seu dossier i realitza una petita explicació de perquè li agrada, que li transmet o simplement perquè ha escollit la seva cançó.

Justificació

La finalitat d'aquesta projecte és despertar l'interès per la assignatura. Per fer-ho es proposa una activitat que implica a l'alumne/a i fa que sigui protagonista de la mateixa, facilitant així l'aprenentatge transversal de tots els coneixements que s'han d'assolir durat el curs.

És important tenir en compte que els alumnes poden perdre l'interès de l'assignatura si veuen que aquesta està totalment desvinculada de la seva realitat. Si només estudien Història de la Música o interpreten peces que no els hi agrada ni motiva, és molt complicat que l'alumnat estigui motivat. Per aquest motiu, pensem que si els alumnes poden aportar la seva música i creem un nexa d'unió amb els continguts que treballem, l'assignatura serà més fàcil, fresca i motivadora.

Estratègies:

- Utilització de la música proposada per cada alumne com a material didàctic.
- Utilitzar el material proposat per l'alumne per tal de que els alumnes siguin protagonistes del propi aprenentatge.
- Utilitzar l'activitat com a mecanisme per tal de millora la cohesió de grup, així com la integració de l'alumnat que es senti més exclòs.
- La proposta permet una aplicació transversal dels coneixements per tal també l'aplicació de les competències bàsiques.

La finalitat de la estratègia és vincular a l'alumne a l'assignatura i que aquesta serveixi com a engranatge per tal de que en totes les altres activitats del curs l'alumnat estigui motivat i participatiu.

Avaluació

Aquesta activitat tindrà un pes 15 % de l'assignatura tenint en compte que és avaluació continua. També cal dir que de forma indirecta l'actuació de l'alumnat

en aquesta activitat tindrà molta influència l'avaluació de l'actitud de l'assignatura, ja que hi intervenen moltes de les competències bàsiques.

Per extreure aquest 15 % es valorarà:

- Amb un 5 % el primer dossier entregat al professor de la cançó escollida. Aquesta activitat tindrà una puntuació màxima de 10 punts i un mínim de 0, totes les parts del dossier tindran un pes de 2 punts, menys la indicació del gènere i tonalitat que tindran el valor de 1 punt.
- Un 5 % de la mitjana dels dossiers realitzats a classe amb l'escolta de les audicions proposades amb els companys. Els criteris d'avaluació d'aquest dossier seran els mateixos que els del primer punt.
- L'últim 5 % s'extraurà de la breu presentació que realitzarà l'alumnat de la seva audició. Aquesta activitat es valorarà amb una nota màxima de 10 i la mínima un 0 (veure Annex 5).

Tot i que aquesta activitat tindrà un pes en la nota de l'assignatura, cal transmetre a l'alumnat la idea que ha de realitzar aquesta exercici per gust i per poder compartir amb els seus companys la música que li agrada, no per obtenir una bona puntuació de l'assignatura.

Distribució de l'alumnat

Per realitzar de manera correcta aquesta activitat l'alumnat hauria de treballar en grups de quatre alumnes, que és el format que proposem en aquest projecte per treballar el 90% de les activitats proposades en els subblocs.

3.6 “ A què sona?” (Gamificació)

Nombre de sessions

Aquesta activitat es treballa un cop a la setmana al llarg de tot el curs. En cas que l'alumnat ja sàpiga tota la informació de les audicions abans que el curs hagi acabat, el docent pot optar per deixar el projecte o introduir peces noves en la carpeta d'audicions i d'aquesta manera seguir treballant.

L'activitat hauria de tenir una duració de vint minuts aproximadament, en la qual es puguin dur a terme quatre audicions. Les audicions es poden reproduir

segons el criteri del docent, ja que pot fer coincidir o no audicions amb la unitat didàctica que s'està treballant.

Destinataris

Aquest projecte va dirigit als alumnes que cursin el primer curs d'Educació Secundària Obligatòria, tot i que està pensat per poder-se dur a terme a qualsevol nivell de la ESO.

Objectius

- Reconèixer les característiques musicals de cada període històric.
- Saber ubicar els estils musicals en un moment històric i cultural concret.
- Conèixer les característiques dels diferents gèneres musicals.
- Identificar els compositors més importants de cada època o estil.
- Relacionar la instrumentació utilitzada en una peça amb una època, estil o compositor concret.
- Reconèixer les peces més conegudes de la història de la música ubicant-les dins un marc històric concret i saber qui és l'autor.

Continguts

Aquesta tasca implicarà els continguts dels blocs dos i tres del currículum de música del primer curs d'ESO. (Continguts extrets del currículum d'ESO de l'assignatura de Música de les Illes Balears).

BLOC 2. ESCOLTA

- Identificació en l'audició i l'anàlisi auditiva dels elements més significatius de la melodia, l'harmonia, el ritme, el timbre i la textura en obres i pràctiques musicals diverses.-
- Classificació i discriminació auditiva dels diferents tipus de veus i d'instruments.

BLOC 3. CONTEXTOS MUSICALS I CULTURALS

- Continguts. Coneixement i valoració de les manifestacions i obres musicals més significatives del patrimoni musical
- Utilització correcta del vocabulari musical específic per descriure i explicar els components del llenguatge musical.
- Reconeixement de la pluralitat d'estils en la música actual. Interès per conèixer músiques de diferents estils i característiques.

Funcionament

L'activitat consisteix en crear un concurs entre grups de treball. Els alumnes treballen amb els seus grups habituals de classe i la tasca a realitzar és detectar mitjançant l'audició una informació determinada de les peces que es reproduïxen. El docent no ha de revelar cap informació de les peces que es van reproduint al llarg de l'activitat. Les tres principals qüestions a trobar són: època, autor i títol de la peça. Si ja s'han respost aquestes tres preguntes, qualsevol informació complementària (instrumentació, compàs, major/menor...) serveix com a bonificació extra en cas d'aplicar el desempat. Els grups tenen el temps que duri l'audició per anotar el màxim de dades sobre la peça. Una volta s'acaben les audicions els portaveus dels grups donen la informació que tenen sobre cada una de les peces escoltades, com a prova que no s'ha copiat abans de realitzar les explicacions els secretaris dels grups hauran entregat el full amb la informació recollida al docent. A mesura que el curs avança els alumnes per iniciativa pròpia poden realitzar recerques de peces que no s'han identificat, en cas de que un alumne reconegui un dels temes ha de portar de casa la informació escrita a qualche document perquè quedi constància de la seva feina.

El docent a principi de curs crea una carpeta de peces (veure Annex 5) de diferents èpoques tenint en compte que el repertori escollit abasti des del cant gregorià fins a peces actuals. El nombre de temes ha de ser de entre 20 i 30 cançons aproximadament, ja que aquesta quantitat permet que les audicions no es facin molt monòtones però permeten a l'alumnat anar familiaritzant-se amb aquestes.

Justificació

Aquesta proposta es planteja per assolir de manera fresca, divertida i eficient, conceptes bàsics d'història de la música i audició, treballant diferents aspectes importants de l'assignatura com: percepció auditiva, Història de la música, instruments i famílies i alguns elements de la teoria musical.

Les peces utilitzades durant aquesta activitat han de ser conegudes, que puguin ser fàcils de reconèixer i escoltar, ja que el docent no les ha de presentar sinó que ha de ser l'alumnat qui les reconegui. Tenint en compte que al llarg del curs s'anirà donant informació de les diferents èpoques musicals i les seves característiques, els alumnes a mesura que el curs avanci podran ubicar les audicions i fer una recerca a casa seva per obtenir la informació que necessiten per realitzar l'activitat. També és important tenir en compte que aquells alumnes que tinguin més cultura musical possiblement reconeixen més peces, per tant és necessari que els grups estiguin constituïts de forma equilibrada.

Les competències que s'utilitzen amb aquesta activitat són: aprendre a aprendre, competències socials i cíviques, sentit de la iniciativa i esperit d'empresa i consciència i expressions culturals.

Avaluació

Aquesta activitat té un pes 10 % de l'assignatura tenint en compte que és avaluació continua.

Per extreure aquest 10 % es valora:

- 5 % De l'actitud i participació durant l'activitat (veure annex 6)
- 5 % De la iniciativa per haver cercat informació a casa sobre les audicions (veure annex 7).

Distribució de l'alumnat

Per realitzar de manera correcta aquesta activitat l'alumnat hauria de treballar en grups de quatre alumnes, que és el format que proposem en aquest projecte per treballar el 90 % de les activitats proposades en els subblocs.

4. Conclusions

Clar està que la música a Espanya no ha estat mai una assignatura valorada. Com hem vist, no hi ha hagut mai un consens amb què s'hauria de treballar ni tampoc s'han valorat els beneficis que aporta l'estudi musical. Afortunadament, avui dia hi ha batxillerats que donen suport als alumnes que volen estudiar disciplines artístiques, però alumnes que no trien aquestes especialitats, possiblement no han rebut l'educació necessària pel que fa a la seva formació com a persones.

Aquesta proposta està pensada perquè qualsevol estudiant sigui quin sigui el camí que després vulgui prendre en la seva vida, tingui un mínim de coneixements musicals teòrics, pràctics i històrics. El nostre plantejament, que consisteix en una nova proposta per a treballar els continguts del currículum de 1r d'ESO de manera innovadora, permet realitzar feines amb altres assignatures, posar en pràctica tots els conceptes teòrics que es treballen, fomentar la creativitat de l'alumnat, donar la cultura necessària per ser una persona culta i, a més, creiem que pot ser beneficiosa per alumnes que estan desubicats a les aules, ja que hi ha activitats terapèutiques que involucren la música i l'individu com a protagonistes.

Creiem que aquesta proposta es podrà dur a terme i tindrà els resultats esperats sempre que els docents entenguin quina és la finalitat d'aquest treball. És important que el professor sàpiga guiar a l'alumnat amb sensibilitat i crear un ambient a l'aula que permeti realitzar les activitats, ja que moltes d'elles necessiten involucració i ganes.

Per acabar, creiem que és necessari entendre que la música és per a tots i de tots. Entenem que pot ser una peça clau en la vida de les persones en l'àmbit individual i com a membres d'una societat i, per aquest motiu, donem suport a l'educació artística a les aules.

5.Referències bibliogràfiques

Espanya. Orden de 3 de noviembre de 1953. (BOMECE de 19 de noviembre, 3 y 7 de diciembre de 1953 y 22 de febrero de 1954). *Reglamento General de los centros de Enseñanza Media y Profesional*.Article 44. recuperat el 6/4/2020 de <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1953/058/A01119-01130.pdf>

Espanya. Orden de 3 de noviembre de 1953.(BOMECE de 19 de noviembre, 3 y 7 de diciembre de 1953 y 22 de febrero de 1954). *Reglamento General de los centros de Enseñanza Media y Profesional*.Article 46. Recuperat el 2/3/2020 de <https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/6929/TEISIS586-141105.pdf?sequence=1>

Espanya. Decreto de 10 de septiembre de 1966. (BOE de 24 de octubre).*Reglamentación General de los Conservatorios de Música*. recuperat el 8/5/2020 de <https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd6172.pdf>

Espanya. BOE 187,General de Educación i Financiamiento de la Reforma Educativa,de 6 de Agosto de 1970, 12525 a 12546 recuperat el 9/3/2020 de <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1970-852>

Espanya. Decret 160, BOE 93, de 18 d'Abril de 1975, 8049 recuperat el 14/4/2020 de <https://www.boe.es/boe/dias/1975/04/18/pdfs/A08049-08068.pdf>

Federación Española de Asociaciones de Musicoterapia.(2011). *Que es la musicoterapia*. Logroño. Recuperat de: <http://feamt.es/que-es-la-musicoterapia/>

6.Bibliografia

Aldayturriaga, C. (2018.). *Musicoterapia en educación secundaria: Educando las emociones*. IX Congreso internacional DE PSICOLOGÍA Y EDUCACIÓN. 4.

Álvaro-mora, C., Álvaro-mora, C., & Serrano-rosa, M. Á. (2019). *Influencia de la formación musical en el rendimiento académico: una revisión bibliográfica*. *Anuario de Psicología*. Recuperat el 4/5/ 2020 de <https://doi.org/10.1344/anpsic2019.49.3>

Aróstegui Plaza, J., & Cisneros-Cohernour, E. (2010). *Reflexiones en torno a la formación del profesorado de música a partir del análisis documental de los planes de estudio en Europa y América Latina*. *Profesorado: Revista de Curriculum y Formación Del Profesorado*, 14(2), 15–11.

Castañon, MRC. (2009). *La educación musical en el franquismo*. Recuperat el 20/2/2020 de: <https://uvadoc.uva.es/bitstream/10324/6929/1/TESIS586-141105.pdf>

Centres, C. d'Educació i U. D. G. de P. O. i. (n.d.). *Música (Eso)*. 1–24. Recuperat el 3/4/ 2020 de http://www.weib.caib.es/Normativa/Curriculum_IB/secundaria_lomce/musica_ESO.pdf

Grana Gil, I. (2007). *Las mujeres y la segunda enseñanza durante el franquismo*. *Historia de La Educación: Revista Interuniversitaria*, (26), 257–278.

Martínez Pulido, F. (2010). *El Sistema Educativo Español desde 1970 hasta nuestros días*. *Temas Para La Educación. Revista Digital Para Profesionales de La Enseñanza*, 11, 1–12.

MOSTEO, L. (2015). *Investigar con y para la sociedad 577*. In *Investigar con y para la sociedad*. Recuperat de <http://aidipe2015.aidipe.org>

Muñiz, J. (1998). *La Música en el Sistema Propagandístico Franquista*. *Historia y Comunicación Social*, 343–363.

Pérez Eizaguirre, M., Salinas Ramos, F., & Olmo Barros, M. (2015). *Musicoterapia en el aula: estudio sobre su uso en Educación Secundaria Obligatoria*. *Pulso: Revista de Educación*, (38), 5.

Pérez Prieto, M. (2005). *La enseñanza de la Música en la Educación Secundaria en España desde 1970 según los documentos oficiales de ámbito estatal*. *Revista Interuniversitaria de Formación Del Profesorado*, 19(52), 77–94.

World Health Organization (WHO).(2013). *MÚSICA Y NEUROCIENCIA: un paso más en el conocimiento del ser humano*.66. 37-39.

7. Annexos

Annex 1:

En aquest enllaç trobareu un exemple de com treballar conceptes de teoria musical amb Kahoot: <https://create.kahoot.it/details/llenguatge-musical/ad86944f-16e1-484e-8bbf-ca598494f142>

Annex 2:

En aquest enllaç podreu visualitzar un exemple de flippedclassroom sobre la música vocal al classicisme: <https://www.youtube.com/watch?v=vOkXXnJ60aM>

Annex 3:

DOSSIER CANÇÓ.

Títol:

Compositor:

Lletrista:

País d'origen:

Data:

Contextualització sociocultural:

Descripció tècnica

Gènere:

Tonalitat:

Compàs:

Forma/estructura:

Instrumentació:

Per què he escollit aquesta cançó?

Annex 4:

	Novell	Aprenent	Avançat	Expert	%
Expressió Oral	No s'expressa amb soltesa	Gairebé no s'expressa amb soltesa	S'expressa amb prou soltesa	S'expressa amb soltesa	<u>25%</u>
Materials	No utilitza materials de suport	Gairebé no utilitza materials de suport	Utilitza prou materials de suport	Utilitza materials de suport de forma correcte	<u>25%</u>
Utilització Vocabulari específic	No utilitza paraules específiques	Gairebé no utilitza paraules específiques	Utilitza prou bé paraules específiques	Utilitza bé paraules específiques	<u>25%</u>
Defensa De la Peça	No s'ha entès el motiu de l'elecció	Gairebé no s'entén el motiu de l'elecció	S'entén prou bé el motiu de l'elecció	S'entén amb claredat el motiu de l'elecció	<u>25%</u>

Annex 5:

Aquí podeu observar una llista que podria funcionar per a realitzar el projecte “ A què sona?”:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLLYSYEYpsqEFW3bUokkMOLpF1SvbS0CfZ>.

Annex 6:

	Novell	Aprenent	Avançat	Expert	%
Participació	No es mostra atent	Gairebé no es mostra atent	Està prou atent	Sempre està atent	33,3%
Comportament	No respecta els altres grups	Gairebé no respecta els altres grups	Respecta prou els altres grups	Sempre respecta els altres grups	33,3%
Treball en grup	No sap treballar en equip	Gairebé no treballa en equip	Treballa prou bé en equip	Treballa bé en equip	33,3%

Annex 7:

	Novell	Aprenent	Avançat	Expert	%
Recerca	No aporta informació al grup	Gairebé no aporta informació al grup	Aporta prou informació al grup	Aporta molta informació al grup	33,3%
Reconeixement	No reconeix les peces que ha cercat	Gairebé no reconeix les peces que ha cercat	Reconeix prou bé les peces que ha cercat	Reconeix les peces que ha cercat	33,3%
Treball en grup	No gestiona la informació amb el grup	Gairebé no gestiona la informació amb el grup	Gestiona prou bé la informació amb el grup	Gestiona bé la informació amb el grup	33,3%